AD ILL^MVM AC R^MVM DOMINVM

D. IOANNEM ZAMOYSKI,

ARCHIEPISCOPVM LEOPOLIENSEM.

In primum ſui Archiepiſcopatus ingreſſum.

Gratulatio.

M. ADAMI OPATOVII, IN ACADEMIA Cracouienſi Profeſſoris.

CRACOVIÆ,
In Officina Lazari, Bazylius Skálski.
Anno Dñi 1604.

GRATVLATIO.

QVANTAM LÆTITIAM, VNIuerſo Polonorum Regno, optatiſſimus nuncius, de ſublimi, tuiſque ampliſſimis virtutibus ac meritis, debito honore delato, acceptus attulerit: Ill: Antiſtes, cùm ex illa recēti ſuperioris temporis voluntatum ſignificatione intelligi potuit, cùm ſumma dignitate viri, omnis itē ordinis, ac conditionis, ſuis in te certantes ſtudijs gratulabundi accurrebant: tùm verò die hodierna, ex hoc celeberrimo Illuſtrium virorum comitatu, quem tui Archiepiſcopatus vrbem ingrediēs, vndiquaq; circumfuſum ducis, & ex hac omnis generis ac ætatis multitudine tibi obuiā effuſa, certò animaduerti poteſt. Quam enim lætitiam geſtientis animi, ſummi ac nobiliſſimi Regni huius viri, intra ſuas domos continere non valebant; eam vt hoc tam celebri tempore declararent ac teſtarentur, frequentiſſimi adſunt; nulla aut remotiſſimi itineris difficultate ac mole-

ſtia deterriti, aut rerum domeſticarum cura retardati; tibi præſto ſunt, te honoris cauſa, cum longis ac ſplendidè inſtructis famulorum ordinibus deducunt, tibi hanc ampliſſimam dignitatem, ornamento, & ſaluti, euenire gratulantur. Ipſa verò Leopolis, tui Archiepiſcopatus ſedes, veteris ſqualoris & lachrymarum oblita, ſuis prope conuulſa ſedibus, ad tuum complexum videtur procedere, cùm ex auguſtiſſimis & religioſiſſimis templis, magnifico plenoq́ue religionis ornatu, veneranda ſacerdotum agmina emittit; cùm inclytum Senatum, & ſemper ingenij laude, liberaliumq́; diſciplinarum gloria longè celeberrimum producit: cùm omnis ordinis, fortunæ, loci, infinitam hominum multitudinem, vultu & oculis commune gaudium deſignātem, è ſuis mœnibus ac portis effundit. Ad extremum effuſiones hominum ex oppidis, concurſus ex agris patrumfamilias cum coniugibus & liberis, viæ frequentia hominum vndiq; confluentium celeberrimæ, acceſſus ad vrbem incredibili gratulatione florentiſſimus; nonnè ſatis & abundè

inuſitatam

inuſitatam lætitiæ voluptatem videntur deſigna re? cùm quocunq; progrederis, quocunq; oculorum aciem reflectis; omnia lætitiam, fauſtis acclamationibus perſonare exaudis. Et quamùis non ignoro, plurimos ſummo ingenio viros, ſummaq́; dicendi copia præditos, & iam eſſe, & olim longè plures futuros, qui & hanc inſignem lætitiam, & ſolennem huius diei feſtiuitatem, ad æternam poſteritatis memoriam conſecraturi ſint; erit tamen credo, & huic noſtræ mediocritati locus, conatuſq́; hic, in tuis præſertim prope diuinis laudibus recenſendis, cùm multorum fauore ac beneuolentia fouebitur, ac prouehetur; tum verò tua Ill. An: incredibili lenitate animi, ſtudioſisq́; ingenijs abundè explorata augebitur atq́; effloreſcet. Et cùm ſint multiplices, eædēq́; diuerſæ cauſæ, quæ die hodierna in omnium animis, hanc tantam, tamq́; iucundiſſimam voluptatem concitant, adaugentq́;; duæ tamen primariæ, omnium ſermone celebrantur, atq́; inprimis omnium propè literarum monumentis celebrabuntur, quòd Eccleſia orbata, grauiſſimoq́;

moq́; confecta luctu, desideratum Archiepiscopum suo complexu recipiat: atq; equidē eum, qui sit illis antiquissimis, & sanctissimis maioribus, & vitæ sanctimonia, & scelerum odio, & iustitiæ amore, & veteris disciplinæ cupiditate, per quam simillimus. Quis enim post luctuosam mortem, illius optimi & omni immortalitate dignissimi Archipræsulis, non ardentissimis votis, primo quoq; tempore, non dissimili probitate, successorem exoptabat? Quis renunciatum quamprimùm intueri, & coram affari, illiusq́ue admirabilem clementiam, & vultu, & sermone, & toto deniq; corpore prominentem, admirari, non summopere desiderabat? Quis ingressuro, non aut quàm longissimè obuiam cum suis omnibus procedere, aut signis monumentisq́ue pulcherrimis publicam viam exornare, ipsumq́; vrbis forum erectis ad pulchritudinem singulari opere artificū columnis, instruere, ex animo non cupiebat? Quæ tam præclara desideria, cùm hoc longè omnium iucundissimo tempore, fælicissimi ingressus tui expleta ac perfecta sunt,

merito

meritò vniuersi læticijs omnibus incedunt, meritò hos tuis summis virtutibus honores exhibent, meritò hæc tanta, quanta maxima possunt, tuo in animas regimini, insignia ac trophæa publicæ hilaritatis constituunt. Sed cùm hos exultantes animorum motus ex te optimo principe, diuino beneficio, magnoq́; consilio Serenissimi Regis, Ecclesiæ oblato, concitatos esse intelligam; operæpretium me facturum arbitrabor, si commemoratione tuarum Heroicarum virtutum, ad conceptam in animis voluptatem còntinuandam, & perpetua memoria recolendam, quasi signum quoddam dedero. Quod quidem, meæ quamùis mihi tenuitatis conscius, eò libentius, & audacius suscepì; cùm ea sit rerum à te præclarè ac fortiter gestarum magnitudo; vt ei nulla ingenij & orationis vbertas, nullus verborum lepos, nulla grauitas sententiarum, quadam ex parte possit sufficere. Et quanquam te non maximi æstimare sciam, præstantissimas nobilitatis imagines, & ea ornamenta familiæ, quæ ipsi non fecimus, sed virtute & industria

maio-

maiorum parta retinemus; non patiar tamen, quin nobilissimi generis tui splendorem, oratione mea commemorem. Hoc etenim, inter ornatissimos Polonæ gentis homines, & nominis sui celebritate, & inclyti generis antiquitate, & iam longè lateq; ad remotissimas nationes, diffusa rerum tuarum gestarum gloria, resplendet. Postea quam enim, nobilitatis tuæ decus, tanquam facem per manus à maioribus traditam recepisti, hoc vnum, in illa ætate nondum consilio & ratione firmata agebas, hoc sedulus cogitabas; ne non modo aliquo in negocio, abiecto & degeneri animo, illius luminis claritatem perstringeres: sed quo in grauissimis Reipub: muneribus, excelsi ac inuicti animi magnitudine, ac dexteritate, in maiùs accenderes. Nec ab hoc tam laudabili proposito, supremi rerū omnium moderatoris Dei, præsentissimum numē abfuit: maximarū enim rerum, ac difficillimarum munera, à Serenissimis Poloniæ Regibus commissa, summa omnium cum admiratione sustinēs, nouo quodam & inusitato meritorum & laudis lumine,

mine, genus tuum illustrasti. Cuius rei, iam tum nō mediocria dabas signa, cùm incertā ac lubricam adolescētiæ ætatem ingressus, acerrimum bellum, cum ijs blandimentis gessisti, quibus hęc ætas capi ac deliniri solet. Atque, vt Poetæ memoriæ prodiderunt, Herculem nuper in lucem editum, duos ingētis magnitudinis angues, cùm ad se suffocandum magno cum impetu voluerentur, exsertis è cunis manibus prehensos collisisse, atque opressisse: ita tu nouus Hercules, luxurantium affectuum perturbationes comprimebas, blandissima voluptatum lenocinia remouebas, ipsaque teterrima flagitiorum portenta, tanquam certissimas optimarum mentium pernicies, iugulabas. Postquam verò, ex illo optimo impurissimi Imperatoris magistro, inaudiueras, quòd generosos animos labor nutriat, & quòd otium sine literis mors sit, & hominis viui sepultura; confestim deposita ex animo rerum cæterarum cura, ad salutaria optimarum artium præcepta, & aures, & animum, & omnem cogitationem, cōtulisti, primaq; literarum tyrocinia

in Academia Cracouieñ depoſuiſti. Tandem, quæ toto orbe diſciplinarum Gymnaſia, Romæ nimirùm, & Pariſiis celeberrima feruntur; in his complures per annos, excellẽtis cuiuſdam cum ingenij celeritate, & multiplicis doctrinæ admirabili cognitione, commoratus es. Cùm verò, iam illud ætatis tempus veniſſet, quo Reſpub. & cõſilio tuo, & opera, vti poterat, non in longùm differẽs eius deſideria moratus es, ſed ſiti adhuc, & cupiditate, deſtinatarum animo ſcientiarum flagrans, quam celerrimè accurriſti. Vt facilè intelligerent omnes, quòd illam glorioſam profectionem, huius ſolius cauſa, ſuſceperas, ex cuius nutu & voluntate eandem moderabaris. Graui tunc mœrore, & acerbiſſimo luctu, regnum vniuerſum afflictum ſquallebat, immaturam mortem Sigiſmundi Auguſti optimi & fortunatiſſimi Regis deplorans, præcipuè verò, de ſumma rerum pertimeſcens, cùm & in Rege ſurrogando cõſiliorum pœniteret, & exortæ ſeditionum procellæ, (ita vt fit, vbi Reges abſunt,) propè in dies ingraueſcerent. Diuina tamen miſericor-

dia, ha-

dia, harum tempestatum moderator, & animo, & consilio, & facto, magnanimus vir, Iacobus Vchanscius, Archiepiscopus Gnesneñ obtigerat: qui cùm alijs permultis magna prudentia, & doctrina viris; tum verò te recens conspecto, & plurimum adamato, ad illos dissensionum fluctus tranquillandos, sæpenumero vtebatur. Præcipuè verò, cùm maioris & minoris Poloniæ, & nobilitate, & existimatione, amplissimi homines, quibusdā de causis, hostilem in modum iracundia exarserant, & iam eò animis propendebant, vt rem ad arma deducerent, & in sua viscera sæuirent: Ecce autem, vbi tu ab illo prudentissimo Primate Regni, missus legatus ades, tuamq; de rebus commissis sententiam cum dignitate explicare incipis; continuò illæ turbarum moles subsidunt; irarum æstus, auidissimi ciuiū sanguinis refrigescunt: odia inueterata, & in apertum discrimen armorum erumpere cupientia, franguntur, & deponuntur; omnesq; se tuæ potestati permittunt, omnes te suæ causæ, atq; iuris cognitorem decernunt, omnes dubiæ & contro-

uersæ litis, arbitrum constituunt. Summis laudibus, adolescens Curtius, à scriptoribus P. R. extollitur, quòd se in hiatũ terræ, qui vrbi lethalem pestem adflabat, pro salute ciuium deuotũ præcipitem egerit: hoc verò tuum præstantissimum factum, quo adolescens domestici belli incendium extinxisti, à ciuium iugulis districtos gladios repulisti, innumeros ad cædem destinatos conseruasti; quibus tam honorificis verbis, quibus tam dignissimis laudũ prædicationibus, rerum in Polonia gestarum scriptores, celebrabunt? Postquam verò, veteribus adhuc inimicitijs, laborãtis regni gubernacula, bellicosissimus, plurimisq́; victorijs clarissimus Rex, Stephanus Batthoræus, suscepit, pro cousuetudine inauguratorum Principum Christianorum, non prius ad negotia regni multis difficultatibus impedita, animum adiecit; quàm virum aliquem integritatis, & eruditionis spectatissimæ, cum legationis munere, ad sanctissimam Sedem Apostolicam mitteret. Quem autem, hoc negotio pleno dignitatis commodius ornaret, præter te, reperie-

periebat neminem: tu illi vnus, ſuauiſſima morum grauitate, tu mirifica ſcientiarum copia & varietate, tu ſumma prudentia, ad publicas res cum dignitate gerendas, cæteros antecellere videbare. Quod tu, non grauatè, & tanti Regis & Reipub: cauſa ſuſcepiſti, ſuſceptum ſingularibus & ad id à natura conceſſis & animi & corporis donis geſſiſti. Iucundè audiebat Sanctiſſimus Pontifex, Gregorius XIII. tuam illam dicendi grauitatem, illamq́; orationis vim commodè luminibus diſtinctam & illuſtratam, qua apud illum regis mandatum exponebas: admirabatur ampliſſimus orbis terrarum Senatus, tanta ſapientia viros, in hac Sarmatici cæli inclementia reperiri: quos verò, ad tuam conſuetudinem aliquantum admittebas, hi humanitatis ac beneuolentiæ tuæ ſuauitate deuincti, nunquam iucundiſſima coniunctione tua expleri valebant. Quare, quod olim Cn: Pompeium, in partibus Aſiæ cum imperio verſantem, ſuis nobiliſſimis virtutibus præſtitiſſe M. T. refert, quòd eum ſicut aliquem, non ex illa vrbe miſſum, ſed de cælo delapſum,

 intue-

intuebantur, & quòd tunc denique incipiebant credere, fuiſſe homines Romanos, hac quondam abſtinentia, quod iam nationibus exteris incredibile, & falſo memoriæ proditum videbatur. Ita tu, cum maximis Reipub: mandatis, in illis locis morans, ſummis ornamentis honoris, virtutis, ingenij, doctrinæ effeciſti; vt te non ex hac gente, ſed ex alia oriundum arbitrarentur; & quæ opinio de noſtrorum hominum barbarie, & morum aſperitate, illius præcipuè nationis mentes occupauerat, eam tu non inuitis eripuiſti; vt hic paſſim, inter doctos emanaret ſermo, periculum eſſe, ne humanitatis & literarum ſtudia, cum elegantia, & morum comitate, in noſtram penitus commigrarent regionem. Quod legationis munus tam præclarè confectum, quam eſſet gratum Regi, cùm ex innumeris illius in te liberalitatis, & magnificētiæ profectis argumentis, vniuerſi conijciebant; tum verò perſpicuè intellexerunt, cùm, vix dum ſuperiori itinere collectum puluerem excuſſeras, vix valetudinem multis viarum incōmodis afflictam receperas, cùm

iterum

iterum cum maximis præmijs, ad euocandos celeberrimos tota Italia ſcientiarum profeſſores, à Rege Dantiſcum oppugnante legaris. Quod ſapientiſſimi Regis factum, non eo conſilio, vt quidam interpretabãtur, ſuſceptum erat, tanquam in Academia ingeniorũ, vtriuſq; linguæ, omniſq́; ſolidioris doctrinæ fœtus repreſſus, exuſtuſque flos, ſiti veteris vbertatis exaruiſſet: ſed quo Chriſtiani orbis principibus planum faceret, ſe quoque præſtantiſſimis rebus, affectare viam ad gloriam, & in earum comparandam copiam, Regias quoque opes effundere paratum eſſe. In cuius rei teſtimonium, te apello. Ill. An: qui tunc illius conſiliorum particeps, & illius negocij trãſigendi pars magna eras, (quem ſi aliter dicerem, impudentiæ meæ teſtem compellare non auderem,) quàm æquo animo, quàm hilari vultu, eam rem quamùis non ex animo tranſactam tulerit, quàm ſibi abundè ſatisfactum eſſe credebat, quòd ab hoc tam eximio ſtudio, ad hominum famam & exiſtimationem, doctiſſimorum virorum commendatione, & iudicio paulò latius

proflue-

profluebat. Quo munere perfunctus, cùm alias ex aliis curas, & difficultates, mutuò se excipientes, Regis imperio sustinebas, & optatissimo fini reddebas, tum verò, cùm ita arduæ, & difficiles causæ Reipub: postularēt, ad Archiduces Austriæ & Principes imperij legatus discedis. Quo in negocio dici non potest, quàm te solertē, quàm strenuum, quam fidū, tuo Regi præbuisti, quàm Repub: dignissimum, propter illam tuam, in omni actione seruatam auctoritatem, & prudentiam admirabilem: quàm deniq; illis omnibus amabilem, propter accomodatissimam ad hominum voluntates excipiendas, & pertractandas, viuendi consuetudinem. Cùm verò innumerabiles casus, incertiq́; euentus valetudinis ad omnium mortalium perniciem coniurant, nec cuiquam satis cautum est, quid vitet in horas, maximè verò, cùm

Pallida mors, (vt Lyricus canit) æquo pulsat pede, pauperum tabernas, Regumq́; turres.

Batthoræus ille, religionis, autoritatis, fortitudinis, prudentiæ, planè regiū exemplar, alienissimo Reipub.

Reipub: tempore moritur, virtutum suarum triste vniuerso regno desiderium relinquens. Hoc tam inopinato nuncio, omnes regni ordines perculsi, atq; exanimati, postquam ex consuetudine conuocati accurrerũt, omnes tibi vna voce ad Rodolphum II. Imperatorem, tristissimi nuncij legationem demandârunt. Proficisceris tu, nulla recusatione vsus, & facie & cultu corporis, acerbissimum mærentis animi dolorem, vnâ cum tuo comitatu referens, & in quauis itineris parte, mæroris tui singularia vestigia relinquens. Vbi verò tibi Imperatoris adeundi potestas facta est, & vbi plena grauitatis voce, duram sortem famulatus tui, & grauissimum regni ex optimi regis interitu mœrorẽ significabas, atq; adeò cum ex frequenti regis cõmemoratione, oculi tibi lachrymis suffundebãtur; ipse Imperator cum suis proceribus, diu cælatum dolorem continere non valens, collachrymauit. Vt primũ autem, delatas sibi regni habenas, pientisimus ac prope diuinus princeps, Sigismundus Rex (qui nunc fœlicissimè regno præest, atq; vtinã, quod

omnes communis ſalutis cauſa, & Reipub: & illius, velle & optare debemus, quam diutiſſimè præſit,) regendas ſuſcepit, primum omniũ, quod ita publicæ vtilitati expedire animaduerteret, de viro, magno rerum vſu exercitatiſſimo cogitare cœpit, & ſolicitè inquirere, cui tutiſſimò ad Turcarum Imperatorem mandata daret: ſed poſt multas prudentiſſimi Regis conſultationes, quas cum primarijs regni ſenatoribus cõmunicauit, vnus tu omnium volũtate ac iudicio, tanto muneri aptiſſimus, repertus es. Itaq; tibi clementiſſimus Rex, hoc totum operoſum negotium, verbis diligentiſſimis cõmendat, & in tuos humeros reclinat. Succedis impoſito muneri, vultu nõ mutato, qui ſecundùm Deum, nihil vnquam Patria, & Rege tuo charius, nihil religioſius, nihil ſanctius æſtimabas, nec quicquam magnitudine ſua, tam laborioſum, aut præſentis periculi formidine tam horrendum ducebas, quod eorum cauſa adire recuſares. Quod voluntatis tuæ deuotum ſtudium, hoc cõprimis legationis tempore declaratum eſt, cùm iter illud, à prædoni-

bus & hominibus facinorosis obsessum intrepidè, & sine aliqua aut comitatus, aut fortunarum iactura euasisti, aut cũ in ipso loco, falsò tibi obiectas per imprudentiam contu melias, & ea quæ tibi creabantur pericula sapienter, moderatè, tollerasti atq; superasti. Quis non exhorresceret, si falsi nuncij crimine insimularetur? quis animo non cõcideret, si ea opinio maioribus indies confirmaretur rumoribus? quis non contremisceret toto corpore, cùm videret hospitij sui fores a custodia Imperatoris hostili diligentissimè obseruari? quis sibi ad extremum constaret, si dies atq; noctes, anno ferme integro, in tãta trepidatione transigendæ essent? Tu hæc omnia, tu ipse, Ioannes Zamosci, inuicto ac excelso animo, sustinuisti, cùm illam nescio cuius crebris sermonibus vsurpares sententiam, tuosq; ad benè sperandum animares: Omnia bonis auspicijs geri, quæcunq; pro Patria gerantur. ô vocem verè ingenuam, & liberali homine dignam: quæ enim in illa morum feritate, conuenientior dici, aut excogitari potuit? quæ aptior reperiri, ad

tuam illam nobilissimam familiam, ex metu cõsternatam, erigendam atq; consolandam? Sed cù m tandem fallaciarum caligines, veritatis luce discussæ sunt, & dolus apertus, omniumq́; sermone, etiam in vulgus emanauit, te verum ac legitimum Regni Poloniæ legatum esse: qui tum, quàm honorifici, quàm celeberrimi, Procerum illius imperij concursus ad te fiebant, quantis & quàm copiosis verbis, & sui animi, & Imperatoriæ voluntatis, studia tibi deferebant: ipse ad extremum Imperator, summo te honore affectum, & maximis muneribus ornatum, cum suis ad Regem responsis dimisit. Reditus verò tuus quàm gratus fuerit benignissimo Regi, quã Reipub: gloriosus & salutaris, propter fidelissimum studium, curamq́; diligentissimam, in tanto officio, tantoq́; munere probatam; quis erit tanto ingenij flumine, & tanta orationis copia, qui se consequi posse fateatur? Sed dum adhuc, tuorum in Rempublicam meritorum, iucunda recordatio, in omnium ore versatur, nuntiatur de hostium numerosi exercitus irruptione, & à

fortis-

fortiſſimis viris, qui in illis partibus pro pace publica excubant, quotidie literæ afferuntur, quibus de hoſtium immaniſſima crudelitate ſignificabatur, & qua ratione agros, & prædia, ferro & igni vaſtarent, ac depopularentur, nobiliſſimos viros fortunis omnibus deijcerent, ac expellerent: oppida, Ciuitates incenderent: Ciues ſociosq; noſtros, in ſeruitutē abducerent, familias abriperent, pecora abigerent. Habuit eo tempore, mitiſſimus Rex, æquiſſimas fœderis rumpendi, & belli inferendi cauſas; ſed cùm ſciret ſapientis eſſe, prius conſilio quàm armis experiri; te iterum, in Turciam cōqueſtum de grauiſſimis iniurijs, prædis, rapinis, latrocinijs, crudeliſſimi exercitus ablegat. Quam Reipub: cauſam quanta prudentia egeris? quanto conſilio promoueris? hoc vnum apud omnes locupletiſſimè teſtatur. Quòd enim, illam Regni partem, hucuſq; tranquillam & pacatā habeamus, quod liberi agrorum cultus, quòd illæ ſolitudines cāporum iam frequentiſſimè habitentur, tam liberè excolantur; magnam partem tuæ ſummæ

virtuti,& prudentiæ, acceptã referre debemus. Quo in loco, quin exclamem, non possum mihi persuadere; singulari immortalis Dei beneficio, datum esse Reipub: Zamosciorum genus,& nomen, ad libertatem gentis Polonæ tuendam: quos enim regni fines fœlicissimus, & semper in dubijs Reipub: temporibus reseruatus, exercituum Dux, armis profert,& conseruat: eos hic pręclarè, & sapienter legationes obeundo, externa finitimorũ amicitia, confirmat & stabilit. Quod quidem illis, vtinam omnium misericordiarum clementissimus Deus, faxit proprium & perpetuum. Quid verò? prætercam ne? in hac amplitudine tuorum immortaliũ gestorum, locupletissimam amoris tui in Academiam testificationem, quam rediens iterum à negocijs Turcicis exhibuisti? Plurimis te discedentem, Imperator Turcarum donauerat preciosis rebus, multa veste stragula, & magnificis operibus picta, varia suppellectile aurea & argentea, præcipuè verò quodam vase argenteo inaurato, operis præclari,& grandis põderis, quod sui apud te perpe-

tuam memoriã refricaret. Hoc tu, θρεπτήρια ſtu-
dens Academiæ perſoluere,& memor,ea te non
potuiſſe conſequi, niſi olim puer illius fideliſſi-
mis præceptis imbutus eſſes, quod cariſſimũ ha-
buiſti, & tuis laboribus & periculis partum, re-
donaſti. Quam quidem pietatem tuam,& æter-
na memoria colemus, & ſingulis anni partibus,
pro Regni, ac Regis noſtri fœliciſſimo ſucceſſu,
cæteriſq́; Academiæ patronis,ſupplicantes Deo,
tibi quoq; preces noſtras non defuturas pollice-
mur. Atq; equidem perfuncta ampliſſimis re-
bus,ætas tua ingraueſcens, & in ſenium deuexa,
meritò à Repub: tanquam in portum, non iner-
tiæ, ſed ocij moderati,atq; honeſti cõfugere de-
bebat,& quod reliquum vitæ erat, in repetenda
de integro ſtudia inſumere. Quod quidem tibi
pro tuis maximis,& infinitis in Rempub:meritis,
vel inſtar præmij concedi debuit. Et enim,ſi Ro-
mani milites,qui quadragena ſtipẽdia in bello me
ruiſſent,ex lege iuramento ſoluebantur,illiſq́; ex
publico alimenta pręb ebantur : ſi Athenis in
Prytaneo ciues, propter ſingulare beneficium,

Reipub:

Reipub: præſtitum, curis vacui alebantur; tu qui omnem curſum melioris vitæ, in tot legationibus regni conſumpſiſti, illarumq́; curis, laboribus, vigilijs, ſenectutem tibi acceleraſti, nōnè tātò æquius, ex hac vitæ conditione moleſta & laborioſa, in ocium & ſolitudinem, cum dignitate te conferre poteras? Equidem hoc tibi pro tuâ autoritate licitum fuit: ſed cùm iam ante, vniuerſas fortunas, vitam deniq; & ipſum ſpiritum Reipub: ſaluti addixeras, noluiſti deeſſe optimi Regis voluntati, noluiſti requiſitum ſtudium denegare patriæ, duasq́; grauiſſimas legationes, tāquam pulcherrimas tuorum maximorum operum coronides in ætate matureſcente expediuiſti. Primum quidem enim ad Rodolphum Imperatorem II; deinde ad Beatiſſimum Pontificē Clementem VIII. legatus profectus es. Quarum nobilitatis prædicationem, vnde potius exordiar? an à prudentia, quę tibi in rebus difficillimis, tanquam Homerica Pallas Vlyſſi, præſto ſemper adfuit? an à dexteritate, qua in rebus conficiendis plurimum valuiſti? an â ſumma vitæ integri-

tate

tate, innocentia, temperantia, animi magnitudine, cæterisq; virtutibus, quibus in his locis, tanquam decus & ornamentum Polonæ gentis ſplenduiſti? an à mirifica morum manſuetudine, qua omnium in te amores traxiſti? an deniq; à communium literarum, ac politioris humanitatis ſcientia, quam in te ibi omnes, & agnoſcebant, & admirabantur? Quodcunq; horum, ſi exorſus fuero, non tam ſuis laudibus exornare, quàm enarrare, citiùs orationem meam, à verborum copia, quàm rerum amplitudine, deſtitui poſſe confido. His rebus tam prudenter, ac proſperè abſolutis, decreuiſti faſtidioſam deſerere copiam, ſplendoriq; & ſtrepitui, glorioſæ aulæ renunciare, nec ea bona perſequi, quæ hæredi, æterni ſupplicij laqueos, induere conſueuerunt; ſed quicunq; vitæ curſus reſtabat, eum in Christi ſaluatoris miniſterio, illiuſq; religionis propagatione cõficere ſtatuiſti. Et cùm pro tuis amãtiſſimis ſtudijs, pro laborib' vtiliſſimis Reipu: nauatis maxima tibi præmia debebãtur, tu qui nulla priuata cõmoda patriæ inſeruiẽs quęrebas,

omnia ſpecioſa abdicaſti, religioniq́; S. Benedícti conſtanter addictus, Abbatem te Plocenſem fieri æquo animo tuliſti. Iactat ſe P.R. de Fabiorum, Scipionum, continentia animi, quod hi in publicis negocijs magnifico ſumptu vtebantur, in priuatis verò minimo contenti, tenuiſſimo cultu viuebant: nos verò non iactabimus nos, de hac tua in vita priuata deſpicientia rerum, qui in negocijs regni, maximas opes circumferre videbare? Et quidem tantò magis, quantò tu, hac ipſa cõtemptione, à magnitudine animi ducta, toties delatum tibi Epiſcopatum recuſabas, nec ad eam dignitatem accipiendam, ornatiſſimorum Regni Senatorum, atque in his Cardinalis Radiuili, magni & conſilij, & iudicij viri, perſuaſionibus, autoritate adduci poteras. Donec tandem Regis munificentiſſimi, & in conferendis dignitatibus prudentiſſimi, maieſtas effecit, vt Archiepiſcopatum Leopolieñ ſuſciperes. Ex quo quis non videt? quanta hoc tempore inter omnes gaudia? quantæ gratulationes vigeant? quàm fauſta de tua ſalute omina ſuſcipiantur?

Gaudet nunc, in illa beatorum religione,& san-ctimonia,(ad quā illum demigrasse speramus) diuinus animus, optimi & sapientissimi Archi-præsulis, Ioannis Demetrij Solicouij, antecesso-ris tui, & præ alijs cælitibus lætitia exultat, quod sibi à tali succedatur, à quali maximè cupiebat, & qualem è vita discedens, illamq́; æternitatem spectans, descripsit cum obtestatione, in extre-ma ad suum Regem voluntate. Gratulatur sibi eum dignitatis consortem, qui quemadmodum & ipse, cum imperio, dignitateq́; Regni, pluri-mas easq́; remotissimas regiones obiuit, maxi-maq́; vitæ discrimina, pro salute communi adi-uit. Exultat, triumphatq́;, quòd pietatis, cultus diuini, salutis animarum, diuinæq́ue sapientiæ, parem sibi studio, & amore successorem sortia-tur: numenq́; beatissimum, quòd corâm intue-tur, & cuius amore liquescit, pro tuæ incolumi-tatis, & virtutum incremento supplex precatur. Gaudēt nobilissimi atq; bellicosissimi totius Ro-xolaniæ viri, quòd Archiepiscopū, nō modò ora-tionis splēdore, Iuris diuini interpretē, virtutis &

 vitiorum

vitiorũ arbitrum, æternorũ ſuppliciorũ denũtiatorem, cæleſtis gloriæ præconem, ſed ducem & autorem vita & exẽplo habituri ſunt: omneſq; erectis in Deum animis vouent, breui te, propicio Deo effecturum, & ſanctitatis & eruditionis celebritate; vt non modò Roxolania atq; Græcia, cognito errore, ad vnitatem religionis Chriſtianæ redeant: ſed reliquæ nationes, impio falſorum Deorum cultui deditæ, repudiata ſuperſtitione, Chriſto initientur. Gaudet, vehementerq; lætatur, Academia vetuſtiſſima altrix & alumna Principum, quod ab illius doctrina & inſtitutione, ad hoc dignitatis culmen profluxeris, quod non pauci viri, illius monitis amantiſſimis inſtructi, cum dignitate, pietateq; commemorabili tenuerunt: & cùm intelligat, permultum Reipub: intereſſe; vt iuuentus, certiſſimum omnium ordinum ſupplementum, ſpes futuræ Reipub: bona fide, non ſimulata ſedulitate, ad maiorum inſtituta, veteremq; diſciplinam erudiatur, quantum ingenio, induſtria, labore, in ſumma rerum mediocritate cõniti poteſt, contendit

tendit atque elaborat: conaturq́; etiam impendijs augere muneris largitatem, cùm, qui maximus fructus & delectatio docentis est, alumnis disciplinæ, summæ potestates & imperia regni, mandantur. Quod vt tibi inprimis saluti, Ecclesiæ Dei honori, Reipub: Polonæ ornamento sit, & iam sacris aduoluta altaribus, conceptisq́; votis exoptat, & in posterum, indictis tuo nomine supplicationibus, hæc eadem vt tibi integra ac perpetua seruet Deus, optimosq́ue vitæ dies largiatur, fusis ad Deum Optimum Maximum, ex animo precibus exoptabit.

AD EVNDEM ILLVSTRISSIMVM D. VOTVM ACADEMIÆ.

MAgne parẽs, numẽ supremũ, immẽsa potestas,
Tramite qui certo euoluis conuexa Polorum,
Alternâq; diem, tenebras & luce gubernas,
Omnes quiq́; foues, vultu placidoq́; serenas,
Qui cõmune bonũ, laudis qui publicæ honorẽ
Consilijs augent rectis, animoq; tenaci:
Militis aut sæui horrendum stridentibus armis,

Sanguineā à Patriâ arcētes, cum clade procellā:
Mentes aut teneras, ad ſpem virtutis alendo,
Imperijq́; decus, magnorum & facta parentum,
Blandis doctrinæ monitis, grauibusq́; camœnis:
O Pater, ô Doctûm norma, ô Sapientia vera,
Muſarum ſoboles, ſacrati interpres Olympi,
Oraclûm populi, regnorum gloria certa,
Mobilis ætatis moderatrix arte frequenti,
Orat adeſſe velis, in vota effuſa preceſque,
Et cupit, vt dones quæ Antiſtite digna precatur,
Æmula quem virtus, flammis ſtimulata beatis
Magnanimū Heroem de gente ZAMOSCIIORVM,
Per mirāda rapit Sanctorum exempla virorum,
Ad ſtudium pietatis auitum, ad ouilis amorem
Conceſſi rarum, ad fidei curamq́; ſagacem,
Atq́; ad opes miſeris in paupertate rogandas:
Da Pater, auſpicijs lætis, primordia rerum,
Felicemq́; inferre pedem, inlatumq́; tenere
Optato curſu, ſuprema ad tempora vitæ:
Munere da fungi, cum nominis incremento
Hic & vbiq; tui: regionibus attamen illis
Quêis ſummus Præſul, populo dat iura fideli:
Quem

Quem decus ingenii, Graiæ facundia linguæ,
Romanusq́; lepos, mirâ grauitate rotatus,
Et rerum pondus, fœcundo pectore manans,
Relligioq́; vetus, morum probitate relucens,
Extulit ad gelidos illuſtri laude Triones:
Da vitæ ſoles decurrant lumine læto,
Et vireat, defeſſa annis, renouata ſenectus,
Da mentes hominũ ſtygio ex prædone receptas
Inferat ordinibus longis, ad lucida regna,
Cœlicolûm & reparet mortali ſorte ruinas:
Ipſeq́; da redeat longum expectatus ad aſtra,
Magnorum functus meritorum munere ſancto,
Luna velut Solis, virtutum luce refulgens,
Te Pater, æternum ſpectans, ſine fine fruatur.

k. 5 C. 3 k. 12